

SZÍNHÁZ

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET

1999. június

NAGY ANDRÁS

BLASZFÉM

Egyszemélyes dráma egy felvonásban

Haumann Péternek

Szereplők:

ÖREGEMBER
KÖZÖNSÉG

Az utóbbi láthatatlan, jelenléte csak zajokból, reakcióiból sejtethető, majd a mindinkább elhalkuló, közös lihegésből.

Szín: valószínűleg egy tárgyalóterem, melynek közönsége volnánk, ám a színen csak az Öregember látható, amint hatalmas ketrecében áll (olyasmiben, ami az olasz bíróságok maffiapereiből ismerős), háttérben egy ajtó (aminek eredetije pedig Kafka A törvény kapuja című novellájában szerepel).

*A szöveg Johannes de Silentio művén alapul. **

ÖREGEMBER Mégis.

Hirtelen abbamarad a csoszogás, székek recsegése, a bíróság visszavonulását kísérelő hangzavar

Szólok. *(Felnevet)*

Csak féljenek! Reszkessenek! Ne legyen könnyű maguknak sem.

Lassan halkuló moraj

Beszélni fogok.

Hallgassanak.

A szörnyeteg! *(Nevet)* Beszélni fog.

Hiszen semmit nem értenek. Amikor azt hiszik, mindent. Merthogy lezárult a tárgyalásom, és csak az ítélet van hátra... *(Nevet)* A maguk ítélete!

Érteni persze ezután sem fognak.

Nem azért beszélek, hogy értsenek. Senki sem érthet.

Legfeljebb mint rendőrségi hírt. Jogerős ítéletet! Híres kóresetet, talán.

(Csend, döbbenet) Mi lett ebből.

Mi lett ebből?

A történetből, aminél nem volt fontosabb. Ami valamikor mégiscsak kánon volt és szentség, és a hit talpköve.

Vagy miye.

Volt.

Az ma életvédelmi alosztály, sziréna, lökdösődő egyenruhások és valami éles, kiállhatatlan fény, amivel a törvényszéki orvos belevilágít a pupillámba.

Halk zúgás

Igen! A szemembe!

Erősödő zúgás

De nem valóságos fény. Csak egy kicsi, pontszerű izzó, jól megnéztem magamnak.

Mint a fényképeket is! A botrányt habzsoló, filléres lapjaikban. Mintha valami köze volna, egyáltalán, mintha bármi köze is lehetne ezeknek a képeknek ahhoz, ami történt.

Csend

Történni akart.

Csend

Nem tudott történni. Ezért beszélek.

Közbeiktatások

Igen! Nem tudott elszenesedett holttest lenni! Nem tudott felmetszett nyaki aorta lenni! Ezt akarták hallani?

Hát akkor hallják. -

Megkötözve, a hegyen.

Előre megfontolt szándékkal, mint ezt is hallhatták. Pedig ha tudnák, hogy valójában mennyire, de mennyire előre!

Bíró úr, ötezer évvel.

Azóta volt ez, úgymond, előre megfontolva.

Zúgás Szakértők. Fényképek. Tárgyi bizonyítékok. Semmit nem hagytam ki?

Ha sikerülhetett volna.

Tiltakozó moraj

Nem sikerült, jól van, nem.
De nem azért, mert a földre tepertek.
Micsoda hősök. Egy idős férfit.
A gyilkosságra készülő öregembert.

Közbekiáltás

Jó, hogy figyelmeztet. Igen: az apát.
Hanem azért, mert hibáztam. A hitemben hibáztam, így maradtam gyilkos.
Kísérlet. *(Csend)* Kísérletező gyilkos.
Mennyire, de mennyire nem azért nem halt meg, amiért az az egykori, az az ötezer éves nem.
Szégyenletes.
Néztem a szemét, lefelé a hegyről, a szemét.
(Halkan) Kísérletező hívó.
Hogy ő, legalább ő ért-e.
Közbekiáltások
Maguk? Ugyan.
A szemét láttam. *(Elfullad)*

Csend

Nem azért beszélek, hogy maguk értsenek. Nem számít.
Hanem azért, és csakis azért szólok mégis, hogy az érthetlenség nyilvánvalóbbá váljon. Senki nem érthet.
Hiszen őt sem érthette. Az egykorit. Az archaikus felbujtót! Hogy a maguk nyelvén beszéljek. Persze én sem.
Csakhogy én nem bírtam ki. Ezt a nem értést, merthogy még sincs nála fontosabb.

Csend

Ahogy most a hallgatást sem bírtam.
Ha ő beszélni kezdett volna, nem lehetett volna az, aki volt.
Hallgatott. Mélyen. Félelmetesen. Az lehetett, aki. De hát én? *(Keserűen felnevet)*
Az én hallgatásom?
Azt gondoltam: ez az én bölcsességem. A közös tudás, ami az Istent összefűzi azzal, akit kiszemelt.

Felzúdulás

Hogy ne vegyem a számra?
Ha tehetném! Milyen szívesen engedelmeskednék...
Csakhogy akkor a történet egészen másként festene, akkor minden csakugyan maradhatna a bíróság dolga, akkor joggal hihetnék, hogy értik.
De hát ez a közös tudás is elveszett. Beszélek. Maradtak a semmit nem mondó tények. Tanúk.

Moraj

Bíróság.
Milyen szájalmas.
Benne pedig maguk, a kíváncsian viszolygó tekintetükkel, a morajukkal, a kéjleső izgalmukkal: hogy lám, itt vezetik elő a szörnyeteget, a némát, a hallgatagot, a gyerekgyilkosságra készülődő öregembert, és onnan, a padokból, a silány logikájukkal és bűnügyi híreken hízott erkölcsükkel akarnak érteni engem?
Engem?!
Azután pedig megítélni!
(Csend) Micsoda elvetemültség. Micsoda züllöttség.

Erősödő hangzavar

Mindent láttak, úgy hiszik, hiszen bemutatták, *ugye*, azt a hegyet, a helyszínt! Hogy szinte látják maguk előtt a szörnyű magasságot, és látják a huszonnyolc centiméteres pengehosszúságú kést meg a kender-kötelet, a rőzsét, és akkor azt hiszik, az egészet látják, micsoda önteltség!
De hát az egészet ki láthatja?
Pedig mindez csak elfedi, igen: hogy az efféle tettek szükségképpen durvák. Véresek. Megbotránkoztatók.
Ahogy írva van.
Különbömben minnek.
Hiszen így, csak így szólhatnak arról, amire nin-csenek szavaink. Amire voltaképpen gondolataink sincsenek.
Ami, mégis, a legfontosabb.
Hát hogyan szólhatnának másként?
Valami, kérem, a hitről?
Riff-röff, hogy maguknak is világos legyen?

Felhördülés

Mert az olyan tanításért, amely nekikészül ugyan a borzalom kimondásának, de fecsegésével végül nem kelt rémületet, nos ezért a tanításért a helyünkről még felállni sem érdemes.
(Felkiált) Igenis: én rémületet keltek! Tessék! Rémüljenek! Különbömben végük! Különbömben ítélkezni fognak rajtam! Azon fognak ítélkezni, amit felfogni sem tudnak!

Moraj

Ez, ugye, tetszik?
Ordít a gyerekgyilkos! Ketrecének rácsát rázva tombol.
(Ordít, ráz, tombol stb.)
(Hirtelen abbahagyja) Mégsem jöttek hiába. *(Halkan)* Megsúgom. Ha közelebb jönnek. Hogy a tett végül is mindegy. A borzalom egyáltalán nem ott tanyázik. Az szinte csak helyi érzéstelenítés,

hogy elfedje, igen, vagyis hogy elfedhette volna a mélyebb és kétségbeejtőbb szörnyűséget. De már egyáltalán nem borzalmasan.

Felhördülés

Mondtam már: legyenek szívesek, és egyáltalán ne értsenek! Nem azért beszélek. Nem várom el senkitől. Ez csak a vádlott joga, élek vele, mint ahogy maguk élnek, pusztá megszokásból, és mert módom van rá, miközben persze semmi közöm az egészhez. Inkább értsék csak a maguk bírót! Jogászait! Teológusait! Sőt: filozófusait, azokat értsék! Mert úgy kell maguknak. De ami az alapja volna. A foglalatja mindannak, ami értelmet adhatna annak, hogy értünk, azt ne. Isten őrizz, mondhatnám.

Csend

Magukat persze meg is őrzi.
Most hallgatnak, ugye? Hát hallgassanak csak tovább.

Csend

Ott tartottam, hogy értsék csak a filozófiát.
(*Felnevet*) A Hegelt, például. Ugye, Hegelt meg-érteni nehéz?

Csend

Nehéz?

Egy-két közbekiáltás

Nekem pedig egyáltalán nem volt az. Egészen tűrhetően megértettem, *még* a fejem sem fájdukt bele.

Csend

De őt! Az archaikus felbujtót. A hit örökhagyóját.

Nagyon hosszú csend

Ugye?

Csend

Tudják egyáltalán, kiről beszélek? A kanonizált gyilkossági kísérlet ötezer éves elkövetőjét ismerik? Akkor sem nevezem a nevén. Mert én őt, és csakis őt akartam megérteni, bármibe kerül is. Mert tudtam: amíg őt nem értem, addig semmit nem értek. Sőt: amíg megpróbálják felfogni, mit is jelent, elmondom, hogy kivágtam papírból. Igen, az egész történetet és minden szereplőjét. (*Mutatja: olló,*

sziluettek, alakok) Hogy lássam. Hogy újra lássam. Mint árnyjátékot, mint hatalmasra nőtt sziluetteket, remegve és mindent beborítva a falon. Fényből. Sötétből.

Kényelmetlen nevetések

(*Halkan*) Amikor először hallottam a történetet, mintha kizuhant volna a világ alja. Szörnyű volt, de egyszerre természetes és, igen, talán felemelő is: ha van magasság, ha létezik magasság, akkor nyilván mélység is van, és az is végtelen.

Mint az értelem. Magasabb. Mélyebb. (*Mutatja*) Valaki mesélte a rádióban, mintha éppen történe. Johannes de Silentio könyvről volt szó egy úgynevezett kulturális műsor keretében.

Ismerik? (*Fütyüli a szignált*)

Ilyen név nincs, ugye. Johannes de Silentio.

Hallgattam.

Moccanatlanul, hogy, hát, akkor.

A történetet.

Mert azután semmi nem úgy volt, a történet után, mint azelőtt.

(*Hirtelen felkiált*) Semmi! Semmi, de semmi, de semmi!

(*Legyint*) Nem értik.

Ezért vágtam ki. Hogy velem legyen, hogy legalább a körvonalait láthassam, hiszen többet úgysem pillanthatok meg.

Legalábbis egyelőre.

Lefoglalták. Gondolom, becsatolták, mint mondani szokás, be az orvosszakértői véleménybe.

Mintha bármihez is közelebb jutnának, ha, mondjuk, egy szépen kifejlett, nagy tehetséggel megteremtett, féltve őrzött paranoiát diagnosztizálhatnak.

Nevetés

Ugye?

Pedig csak megbénultam.

Ezt miféle orvosszakértő hiszi el? Ezt az olvasás indukálta paralízist, mert hát azután elolvastam, amikor már tudtam, hol keresem, és erőt gyűjtöttem, és sikerült.

Bénulnom, azt sikerült. Ariúkor szólt a hang. Amikor felelt. Amikor azután ő nekiindult, és amikor háromszor kelt és nyugodott a nap, és ők mennek, apa és fia, és utazás közben beszélgetnek, könnyed és fontos semmiségekről bizonytal, ami éppen annyit jelent, hogy mennyire szeretik egymást.

Papír.

Miért éppen ezt a története: a sok ezerből?

Csend

Miért másikat.

Csend

Ott nyílt ki a könyv. (*Mutatja*) Kívülről tudtam rövidesen, de mindig ugyanolyan borzongás fogott el, amikor olvasni kezdtem, majd a lassú bénulás, ahogy haladtam előre a sorokon.
Vártam a végét.
A végem.

Csend

Mostanáig kellett várnom.
Persze most sem jött el. De már nem várom.

Rövid nevetés

(*Zavartan*) A borzongás most sem hagy alább. Itt sem, maguk előtt sem, attól sem, hogy beszélek. Azután az árnyak a falon. A körvonalak. Az árnyak a világon. A hegy árnya, amint közeledik az utazók-hoz, majd elborítja őket, egészen.
Nem tudtam nem csodálni a történetet. Egyre oda-adóbban. Míg persze nem értettem, amint maguk sem értik, hát hogyan is.

Igen! Zúgjanak csak! Hiszen én is zúgolódtam.
Fel akartam hát törni, durva kezekkel, fel, a titkot. Igen: én így akartam lázadni, *hogy* akkor megértem, kerül, amibe kerül, meg

Moraj

fogom érteni, csak azért is, és majd ezzel teszem tönkre.
Ismerős? Mintha magukat hallanák?

Kétségbeesésből, persze. Nem csak egyszerű visszaélés-ként a szellemmel, míg persze hát mégis-csak az volt.
Innen tudom, milyen lehet olyanoknak lenni, mint maguk.
(*Fintor*) Brrr.

A pszichológiával kezdtem. Hogy az efféle archaikus történetek

Közhekiáltások

mindig valamiféle mélységes szorongás kifejezésében segítenek, hogy terápiásan oldjanak meg valamit, amire szükségképpen nincs megoldás. Nyilván valamiféle gyűlöletről szólnak, megszentelve persze, és ekként feloldva is, mondjuk, arról, ami minden apát összefűz a fiával.
Fel, egészen Istenig.
(*Összegörmjed, tenyerébe temeti arcát*) Szégyellem, mennyire szégyellem.

Züllöttem tovább. Félbarbár vallástörténeti korszakról olvastam azután, az emberáldozatok idejéből! Még meg is mutatták a mellékelt illusztrációkon, ásatásokból előkerült rajzokkal a szentséges gyil-

Moraj

kosságot, ahogy például maga Isten kéri önmaga képét és hasonlatosságát, hogy imádata kedvéért szíveskedjenek jól elpusztítani.

Lassan, feltartóztathatatlanul terjedt a sötét. Nem voltam messze attól, *hogy* egészen elborítson.

Merthogy még azt is hittem: értem.

De még ez sem lehetett a mélypont.

Szimbólum volna az egész. Minden csak utalás, kép és jel: a hegy, a fiú, a kés, a szándék, és feltehetően Isten is. Akkor pedig kevés munkával összeállíthatnánk egy efféle szótárt mindjárt, amely visszavezet minket az eredeti értelemhez vagy mihez, voltaképpen tehát ahhoz a banalitáshoz, amelytől mind-végig menekülni próbáltam, és amely itt rám zárult, mint egy ketrec.

Itt végre elokádtam magam. Ennyi volna? Akkor hát...
(*Öklendezik, összegörmjed*)

Akkor nekem is ennyi.

(*Felegyenesedik, megtörli száját*) Vacogtam az undortól. Hogy ilyen egyszerűen kiiktatták, elrendezték, egyszer és mindenkorra. Végrehajtották, rend-ben. A félelemtől, hogy esetleg fel kellene fogni valami felfoghatatlant, hát kollektíve és hatalmas teoretikus apparátus segítségével szarják össze magukat, mert hát maga ez az apparátus volna az intézményesült szarás.

Tehát az értelem segítségével megfosztjuk magunkat mindattól, ami a leglényegesebb.

Moraj

Marad az értelem üressége.

Ott nyílt ki a könyv, mondtam.

Amikor ebből, éppen ebből a sivárságból pillantottam újra a szövegre, és magam sem tudom, de hirtelen megvilágosodott, mint ez a neon idefönt: ah-hoz, hogy értelme legyen a történetnek, egyszerűen betű szerint kell érteni.

Ahogy persze senki nem merte.

Betű szerint.

Mert hiszen ott kezdődik a szörnyűség. A nagyság. A történet.

(*Felkiált*) Betű szerint!

A kést, a rőzsét, a kötelet. No és az „egyetlen-egyedet”, ahogy áll a szövegben, ahogy áll a rőzsén. Megkötözve, durva kötéllel a finom bokán és a még finomabb csuklókon, lüktető, meleg nyaki aortával.

Minden egyéb értelmezés hazugság és gyávaság, és csak arra szolgál, hogy soha ne foghassuk fel a tör-

Moraj

ténetet, mert azt hihetjük: már megértettük, egészen.
(*Nevet*) Gyávasággal legalább mégsem vádolhatnak.

Ez csak borzalmas.

Moraj

De ennek a borzalomnak a révén én tegezhetem az

Istent, míg a maguk legnagyobb bölcsei és hősei is csak harmadik személyben szólíthatják meg! Te!

(*Nevet*)

Isten!

Elégedetlen moraj

Megvetésem jeléül.

(*Halkan*) Meg persze a gyereket, őt is tegezem. (*Súgva*) Te, add ide a csuklódát. No és az anyját. (*Gyengéden*) Búcsúzz el a fiadtól, te. (*Csend*) Mert nekik, igen és egyes-egyedül nekik van közük ehhez a tekezéshez.

Mert hittem bennük. Nem lehetett nem. Hiszen ez a hit volt az ő létének záloga.

Csend Is. *Csend*

Vagy hogy maguk is értsék: így fogant a gyerek

Nevetés

Tetszik a történetem? Magának persze nem kell hit ahhoz, hogy gyereke foganjon, igaz? Csak petesejt és sperma dolga, persze, örvendek.

Zúgás

Hát nekem nem.

Mert a történethez hozzátartozik, nagyon is hozzá, a kezdetéhez és a súlyához, hogy semmi nem hiányzott úgy az életemből, mint a gyerek. Hogy értelmet adjon annak, ami egyébként üres. Mint a hit. Gyerek, gyerek, gyerek! Mindenkinnek volt, a magukfajtájának tucatjával is, ott hemperegtek, visongtak, pörögtek a fényben, még telis-tele azzal az ígérettel, amit felnövekedve sorra elfelednek és beváltatlanul hagynak, nézzenek csak magukra.

Moraj

Váratlan fordulat a bűnyegemben?

Telt az életem mégis. Az értelme nélkül, hit nélkül, mondanám, ha értenék. Szépen, vegetatívan, rőfögve. Mégsem lehet, hogy csak ennyi.

Nem hihettem.

Rif, rőf, rif, rőf.

Nem. (*Csend*) Hihettem.

Hogy valami értelme mégiscsak lesz. Túl mindazon, ami rőfögés és vegetatív funkciók és magány. Ismerik?

Halk moraj

Nem ismerik.

Talán én sem ismerem meg soha. Hiszen telt az idő is. Ráncok gyűltek a szemem köré, romlottak a fogaim, hullott a hajam, lihegtem a lépcsőn járástól. Feltűnt lassan a vége, és ezzel az is, hogy tehát ennek az egészsnek, így, ahogy van, semmi, de semmi értelme. Az asszonyban pedig, aki velem élt, mindez még nyilvánvalóbban.

Ilyenkor fordul a hithez az ember? Igen, *hogy* azután semmiféle kiút ne maradjon, egyáltalán. Persze hogy nem értik. H mint hit. Keresni kezdtem. (*Nevet*)

Hitéleti Értesítő! Evangelizációs tévécsatorna.

Apróhirdetés hívőknek és hitet keresőknek, postafiók, telefonszám, garantált siker.

Még mélyebbre!

Hittudomány. Hogy akkor majd szakszerűen, teoretikusan, hogy megértsük azt, ugyebár, aminek lényege, hogy ellenáll ennek a szellemnek. Istenem, milyen szárnalmas volt is látni a hittudományt, a teológiát, amint legkorszerűbb kozmetikumaival ki-festve ül az ablakában, és a filozófia kegyeit lesi.

Hogy majd megtetszik neki.

Jól elcsábítja.

Petesejt és sperma, hogy maguk is értsék.

Zúgás

Mert különben hit sincs! Akkor pedig semmi sincs.

Csend

Illetve: akkor a semmi van.

Ebben éltem.

Amikor.

Csend

Nyilván a kétségbeesésből, mint ennek a vágyakozásnak a fonákjából.

Hiszen az sem más, mint a hit inverze.

Megtörtént.

Az asszonyban, aki velem élt. Magányosan, mint én.

Talán béketűrőbben.

Benne történt meg.

(*Szipog, orrát törli*) Mert hittem. Ezzel a kétségbeeséssel hittem, hogy ha így van is, ha reménytelen is, mégsem maradhat így. Ez volt az én fohászom, az én hitem, ami egyszer csak felülmúlta a logikát, felülmúlta a biológiát. Igent: a magány, a kétségbe-esés múltá felül, hogy akkor a fonákjáról az is megmutatkozzon.

Mert csak akkor van értelme a biológiának is.

Ezt kellett felfognom, ott, a zavarban és a szegyenben. ami az örömünk formáját öltötte, amikor egy reggel, épp borotválkoztam... (*Elfullad*)

Ugyanazt a történetet mondom. Figyeljenek.
(*Erőt gyűjt, vár*) Hiszen a hitet minduntalan össze-
tévesztik hangulatokkal, hisztériás rohamokkal, ér-
zelemmel, bármivel, csak ne fájjon. Hogy nem vagyunk
képesek rá. Ami a legtöbb volna, mégis.
Milyen szomorú.
Szégyen?

Csend

Igen. Finom, átható, boldog szégyen, ahogy ránk
telepedett. A különös panaszokkal. Ahogy előbb csak
befelé figyel, még nekem sem meri mondani,
betegségtől is tart, és egy reggel. A tükörmél. Borot-
válkozom. Amikor odavonja a kezemet, a hasára,
amelyben akkor már, úgy tudtuk, és hát meg is
nyugodtunk benne, megszűnt bizony, hogy úgy
mondjam: a női természet.

Nevetés

Nem, ezt a maga kedvéért sem nevezem a nevének Ne
értse! Maga semmiképpen ne értse, ott, hallja?

Moraj

Másnak nem kell egy egész életen keresztül vágnia rá.
Nem roskad ezalatt magába a test, nem fonnyadnak el a
termékeny tájak, nem tekint ki értetlenül egy idős arcból
a várandós kismama.
Aki már lemondott örökre erről a mosolyról, és hát ezért
lesz azután még ragyogóbb.
Maguknak persze ott az egész életük, hogy élvezzék a
gyermeket.
Nekünk ekkorra már csaknem eltelt.

Csend

Csaknem.

Csend

Tudtam: itt az Isten tesz minket nevetségessé, de nincs
boldogítóbb ennél a fintornál, hogy vénségére ott ül, és
fiút szoptat. Mert tudnom nem lehetett, hogy nem
halhatok meg anélkül, *hogy* gyerekem legyen, tudnom
biztosan nem volt szabad, hiszen éppenséggel a
cáfolhatatlan biológia mondott el-lent, de hinnem, igen,
azt lehetett.
Vagyis: nem hinnem nem lehetett. Hogy pontos legyek.
Lett.
Mint a hitem, úgy lett a gyerek.
Maguknál persze osztódó petesejt, magzat, méhlepény,
mit tudom én, micsodák dolga az egész. Nálunk csak
csoda. (*Orrot fúj, előbb finoman, majd trombitálva*)
Ezzel pedig megkezdődött az álmatlanság kora. Ahogy
illik. Előbb felsírásokkal, etetésekkel éjszaka,

vagy csak annak vágyával, hogy karomba vehessem,
nyugtalanossága ürügyén magamhoz szorítsam, és az
ablakon át nézzük a havazást, amíg jelentéktelenségeket
suttogok a fülébe, és kissé ringatom; mert nekem, igen,
nekem volt szükségem erre az álmatlanságra, amire
felsírásai alkalmat adtak, a melegére, ami
visszasugárzott rám, és a gyerekillatú kisszobára is, erre
a tej- és szappanszagú szentélyre. Mit tudnak erről
maguk!

Meg az öregedéssel is hosszabbodó éjszakákról, amikor
a mennyezet végtelenségig bámult festéshibáin látom
megvillanni a közeledő hajnal fényeit, s amikor
mégiscsak nehézkes álomba süppednék, addigra már
reggel is lett, és ő ott áll a kiságyban, és sikongat az
örömtől.

Reggel!

Egy új nap!

Hogyan is érthetnék ezt a fiatalok?

Moraj

Ezt az örömet, *hogy* még egy nap lett, nekünk lett, és ez
tüneményesen váratlan, ez kegyelem, ez kicsit csoda,
mert ez a mi hitünk igazolása, meglepetés és ünnep.
Az álmatlanságtól persze szédelegtem egész nap.
Gyakorta fájt a fejem. Olykor hangokat hallottam, a
szemem káprázott, de mindezek felszínén persze
eltörölhetetlenül mosolyogtam.

Mindez benne van a törvényszéki vizsgálatok anam-
nézisében is.

Végül is okkal: az előre eltervezett emberölésben mindez
fontos szerepet játszott.

Meg a történetben, ami ezzel és éppen ezzel vette
kezdetét. A papír meg a szilvettek, ahogy telni kezdtek.

Azt hiszem: étellel.

Voltaképpen ez a történet tett álmatlanná.

Hiszen a gyerek története is ez volt.

Van itt még valaki, akit ez a történet álmatlanná tett?

Csend, várakozás

Ezt nem én kérdezem. Hanem
Johannes de Silentio.

Csend

Nincs?

Most mégis: maguk akarnak ítélni rajtam? (*Felnevet*)
Mert ugyan ki élhette át nálam tökéletesebben azt, amit a
létezés átható, elementáris öröme jelentett, ennek minden
egy pillanatával? Ha egy patkány surrant a csatornarács
alá, ha szemközt pipára gyújtott a fűszeres, ha lassú
pelyhekben hullani kezdett a hó, egyszerűen a létezés
megelégedettsége töltött el, és vártam az estét, amikor
talán sült báránnyal lesz friss salátával, de ha nem az lesz,
akkor éppen úgy lesz jó.

Vártam azután az éjszakát is, benne pedig az álmatlanságomat.

Mert már tudtam, mi ad értelmet ennek az egész-nek, ami azelőtt csak epizódok laza szövetének tetszett, és azt is tudtam, hogy egyedül én láthatom át mindezt, én, aki nem tudtam nem hinni, és hogy nincs erőteljesebb állítás ennél a kettős cáfoltnál: hiszen ott áll a kiságyán, és engem néz, maga a dupla cáfolat bámul, és tudtam, mert lassan felfogom is sikerült, hogy ha volna értelme mindennek, mi volna az.

(Hirtelen meglepetéssel) Maguknak mondom, milyen ironikus is ez.

No és persze a féltés.

Felsír.

Vagy nem sír fel.

Ha nagyon csendes.

Ha nem.

Rosszat álmodott. Megy fel a láza. Kényelmetlen a kiságy, lerúgta magáról a takarót, vagy éppen túlzottan beleburkolózott, fuldoklik, izzad. Nem elég meleg a szoba, túl meleg a szoba, nincs elegendő páratartalom, fullasztóan nedves a levegő, nehezet evett vacsorára, jönnek a fogai, elfekszi a nyakát, valami titkos betegség gyötri, éhes maradt, bepisilt, kiszárad, megfojtja az orrvérzése, és így tovább, pillanatról pillanatra, hogy táplálja az álmatlanságomat.

Amihez persze azután elég volt ránézni a rettegeve pislákoló éjszakai fényben örömtől kikerekedett, pihegő arcára, ahogy a gyerekek álmát alussza, és a teremtésnek ebben a szobában értelme lett.

Hihettem.

Csend

Magamra maradtam az álmatlanságommal és az örömmel, ami rettegésemmel együtt mind nagyobbra nőtt.

Forgolódtam, néztem a mennyezetet.

Magam sem tudtam, hogy vártam.

Minden más csak alkalom volt.

Hogy teljen az idő ebben a várakozásban.

Csend

Amikor végre megszólalt a hang.

Végre?!

(Halkan) Mert véget vetett ennek a várakozásnak. Az éveket betöltő szorongásnak. Ahogy egyre nőtt, mind kibírhatalanabbul, az örömben. Nőtt, ahogy a gyerek, nyúlt és aránytalanná vált kissé, feltartóztat-hatalanul és bájosan.

Mindig új öröm. Mindig kibírhatalanabb reszketés. Az a csütörtök is erről szólt, amikor...

Csend

Hirtelen esett le a nagy hó, talán emlékeznek, és hirtelen indult olvadásnak azután.

Vettem egy hirdetési újságot, el akartam adni a komódot. Ilyesmi.

A peronon álltam.

Egymagam voltam, pedig a délutáni csúcsforgalomban vártam a szerelvényt, ez legalábbis feltűnhetett volna.

Vártam.

Megszólalt.

A nevenem szólított. Hónom alatt a hirdetési újsággal.

Feleltem.

„Imhol vagyok.”

Nem a hangosbemondón s ólt, és mégis mindennél hangosabb volt. Vagy inkább: áthatóbb. Mindennél. Ugyanígy hallottam a saját hangomat, hogy imhol vagyok.

Fújt a metrószél.

Tudtam a folytatást is, hogyne tudtam volna, mint az egész történetet, elhangzania sem kellett, mert minden szó bennem élt azóta, hogy először hallottam, és mindannyiszor először volt, ha hallhattam, és ez a várakozás is akkor kezdődött, amióta, igen, amióta, és most, vagyis lett égre „egyetlen-egyem”, aki tehát.

(Elfullad)

Metrószél.

Akire tehát igényt tart.

„Ama egyetlenegyedet, akit szeretsz.”

Jött a szerelvény. Mintha csak ennyi kellett volna: már ott voltak az úgynevezett utasok is, megtelt a peron, álltam közöttük, hónom alatt az újság, ki-nyitva a vegyes rovatnál, s mindenki nézett, engem nézett, mintha csak látná rajtam: véget ért a várakozásom, mert hiszen itt van, bekövetkezett, és nincs tovább.

Csend

Fel tudnak ebből valamennyit is fogni, kérem? A metrószélből, a tekintetekből, meg hogy olyan erővel szorítom az újságot, hogy fájni kezd az Expressz?

Mi következik? Kérdeznék?

Térjek ki? Induljak azonnal? Lépjek előre, egyenesen a szerelvény alá, hogy akkor megoldok mindent? Vagy forduljak magyarázatért utastársaimhoz, hogy, ugye, ez lehetetlen, ugye, itt csak a közeledő metrószerelvényről volt szó, ezután pedig a Moszkva tér következik, nem más, és egyáltalán: semmi, de semmi más nem történt, illetve hát még vehetnek komódot.

Amikor másra sem vártam.

Bizonyosság vagy mi.

Voltaképpen: évek óta. Pontosabban: ötezer éve, amikor elkezdődött a történet.

Vagy szóltam volna vissza: ne tréfálj?

Az „egyetlen-egyemet”? Ugyan! Aki mindennél drágább.

Vedd inkább a komódot. Engem. Az egész várost, és benne minden metrószerelvényt. Kezdek inni? Menjek analitikushoz? Tegyek feljelentést?

Beszálltam.
Mellettem kanyaróról beszélgettek. Szemben velem valami barkácslapot olvasott egy korombeli férfi, előttem pedig egy nagykamasz bólogatott, fülén a walkmanjével.
Nem volt semmi, ami ne erről szólt volna.
Tehát, igen.
Száguldottunk a sötétben.
„Imhol vagyok.”
Miért éppen én?!

Csend

Ki más.
Miért éppen őt?!

Csend

Ki mást.
A Moszkva térre érve már semmi nem volt kérdéses.
Vitt a mozgólépcső a rettenetes magasba.
Ahogy azóta is.

Hosszú csend

Hova fordulhat egy apa segítségért, ha meg akarja ölni a fiát?

Felzúdulás

No, erre válaszoljanak.
Akit mindenkinél jobban szeret.
Azt is tudtam, hogy azonnal indulni kell

Csend

Azonnal indultunk.

Csend

Három és fél napig. Tartott az út. Hosszabb volt, mint az egykori történetől kezdődően eltelt évezredek, és az utolsó fél nap volt a leghosszabb, ahogy feltűnt a hegy, hogy ott fog véget érni az utazás.
Ez a fél nap sokszorosa volt az előtte eltelt háromnak, míg egyáltalán nem lehetett végtelen, mert egyszerre csak nagyon is vége lett.
Talán az asszonyhoz fordulhattam volna, még indulás előtt, *hogy* te segíts? Hiszen csak te szereted őt hozzám foghatóan, csak te tudod, hogy ő a hit csodája, csak te láttad őt felnőni, tüneményesen, és ezért csak te sejtethnéd meg velem együtt mindazt, amit nekem tudnom kell, összetekerve a kenderkötelet, kiválasztva a leghosszabb pengéjű kést, felaprítva tűzifát, és útra készen?
Gyanútlanlansága volt a legtöbb, amit adhatott.
A lekváros buktákkal a táskánkban, amit csomagolt, hogy ha majd Isten színe előtt, akkor legalább a bukta.

(*Felkiált*) Miért nem veszi el ő maga, ha akarja?! Itt van, sújtson le rá a híres mennyköveivel, nyissa meg a földet, ragadja el szökőárral, hiszen igazán bőséges a választék!

(*Halkan*) De, neki, éppen, az, kell, ahogy, az, én, kezem, ráemeli, a, kést.

Már tudom: mi más.

A kezem, amivel betakartam az első este, amikor megszálltunk az úton, hogy valamiként meg ne fázzon, mert hát tüsszögve talán áthúzná Isten számításait.

Fázzon meg!

Kitakarjam?

Milyen könnyűek voltak is korábbi álmatlanságaim, már értettem és irigyeltem magam az éretlen rettegésekért, amikor az utazás éjszakáin nem jöhetett álom a szememre.

Olvadt a hó, belvizek támadtak, áradni kezdtek a folyók. Helyenként, foltokban mégis megmaradt, egy kis hógolyózásra, csúszkálásra, hogy halljam nevetésének felső hangjait, amit biztosan az anyaloktól tanult el.

Az ő angyalaitól.

Ennek a váratlan kirándulásnak is örült, hogy akkor ezzel is nekem legyen nehezebb.

Templomok, szentélyek vagy csak mécsesekkel megvilágított képek mellett haladtunk el: borultam volna térdre? Homlokomat a földre érintve könyörögtem volna, hogy ne tegye, hogy vegye vissza a parancsát, oldozzon fel, engedjen szabadon, megteheti!

De hát hogyan is.

Minél szabadabban?

Csend

No és nem ugyanazért kerültem mindezeket a helyszíneket, *hogy* most, éppen most elmehessek mellettük, megtorpanás nélkül, hiszen a hit felé vezető úton éppen ezek a meghitt kis zugok volnának a megalkuvás, kitérés, megállás csapdái?

Mentünk.

Nagy beszélgetésben, mert hát mindent kérdezett, mint a kiskamaszok szoktak ilyen korokban. Csak egyet nem. Kérdezett.

Azután éjszaka nyitott szemmel fohászkodtam a történelem nagy gyerekgyilkosaihoz: jöjjenek a segítségemre!

Egybefolyt álmatlanságomban nappal és éjszaka, ébrenlét és delírium, bent és kint, olvasmány és élmény. A lányát legyilkoltató Agamemnón! Az ótestamentumi Jefte, akinek el kellett pusztítania a gyerekét, meg Lucius Junius Brutus, akinek egyszerre két fiát kellett kivégeztetnie.

Mert én készültem!

Elolvastam minden hexametert Iphigenia orcájáról és kebléről, minden verset Jefte lányáról, aki hatvan napig sirathatta szüzességét, meg Titusról és Tiberiusról is tudtam mindent, akik halálosan elmu-

lasztották a kötelességüket, és akkor mi van? Hiszen náluk volt valamiféle indok, alku, istenekkel kötött üzet vagy orvoslandó sérelem, netán egy magas rangú morális parancs, volt tehát magyarázat, értés, és volt etikum, isteni parancsként, nem pedig isteni parancs, amely szembeszegül vele.

Ötezer éve szegül.

Meg az ösztönömmel, a szenvedélyemmel, a vágyakozásommal, azzal, aki vagyok.

Hogy ez így éppen nem tébolyító-e.

Vagy ez már maga a téboly.

Amiben persze paranoiás logikával figyeltem, hogy ne felejtsem otthon a kést, hogy valamiként ne hogy letérjek az utunkról, minden kéznél legyen, amire szükségem lehet, hiszen csak ez válthat meg az egyébként elviselhetetlen közös örülettől.

Milyen irigykedve tekintettem most arra is.

A tébolyra, amiben éltünk, és amire ez a történet ébresztett rá, amikor először találkoztam vele.

Először és utoljára. Egyetlen találkozás.

(*Csend, liheg*) Mennyire irigyeltem a tragédiák szép koreográfiáját, szinte méltóságteli tánclépéseit, amellyel hősei közeledhetnek a nekik rendelt tethez. Míg én reflexeim, szeretetem, kétségbeesésem könnyektől felázott talajában csúszkálva araszoltam előre a negyedfél napon. Milyen sután. Milyen kecstelenül.

Milyen egyedül.

Közeledett a hegy.

Ott magasodott, árnyéktalanul, minden tépelődés, etika, archaikus epizód lapálya fölött, ahogy meg volt írva.

Aulisz innen nézve antik vidámparknak tetszett.

Az én „egyetlen-egyem” pedig örült a hegynek. Hogy akkor most nekiindulunk, megmásszuk, feljutunk.

A hit tereptárgya.

Az ő ereje volt az én erőm.

Mi más.

A hegy északi oldalán még megmaradt a hó.

Csend

Olyan pontosan láttam foltjait, besüppedő, lassan olvadni kezdő felszínét, mintha éppen ez lenne a dolgom: figyelni a havat, és halálpontosan megjegyezni, a legapróbb részletekig, ezt az olvadást, hogy majd számot adjak róla.

Felfelé haladtunk a mind szörnyebb magasba.

Kedvelt kirándulóhely egyébként, de hát ilyenkor, hétfő délután, ráadásul efféle télutón nem járta senki. Néztam a fiút, amint nyúlánk könnyűségével előrefut, megáll, bevár, mosolyog, mond valamit, majd továbbbszalad.

Nem kérdezett.

Hogy mit is keresünk itt. Hogy miért a negyedfél nap, ha a vége ennyi.

Volt még buktánk. Azt kért.

Most már tudom: ekkor álltak meg az első

gépkocsik a természetvédelmi terület bejáratánál levő parkolóban.

Elmondtam volna neki?

Isten kér téged. Tőlem kér. Senkit nem szeretek tenálad jobban, de amíg hiszek, és csak akkor tudok szeretni, ha hiszek, alig hogyan is tagadhatnám meg a kérését.

Hiába.

Menni kell, előre, araszolgatni, mindegy, hason csúszni, és nem érteni semmit.

Mint a szeretetben.

Belesüppedtünk a sárba, a hóba. Jó volt. Segített ez az ellenállás, ez a gravitáció, hogy még nehezebb legyen. De másként legyen nehezebb, és akkor ezzel kelljen küzdeni.

(*Hirtelen*) Nem.

Csak annyit mondanék: tudod, ez az én titkos szenvedélyem. Hiszen én bálványimádó vagyok, gyakorló barbár, kedvtelésből gyilkolok, és a te haláloed nyilván a legnagyobb élvezetet jelenti majd. Ennyi szívességet megtehetnék Istennek. Ha tudnék.

Most pedig tüzet fogunk rakni, mondtam.

Minden gyerek szeret tüzet rakni, azt hiszem. Hát ő is. Örült, önfeledten, rakta.

Milyen könnyű is egy egész világgal hadakozni. Milyen vigasztaló. De, ez, itt.

Raktuk a tüzet.

Elővettem a kést, hosszú pengéjén gyönyörűen tükröződtek a lángok. Ha beledőlnek a késbe, majd a tűzbe. Milyen nagy ívű kitérő lenne. Milyen világos. Milyen szép. Milyen gyáva.

A füst felszállt, előbb az alacsony ég alá, majd onnan leszívargott a völgybe. Ez vezette azután nyom-ra az érkezőket.

Néztem a kezem. Nem szabad látnia, hogy megremeg. Nem szabad ökölbe szorulnia a másiknak fájdalomtól *vagy* kétségbeesésből, mert akkor minden hiábavaló volt.

Akkor elveszett minden.

Nem. Minden elvész, így is.

A hitem.

Hogy az ne. Azért kell minden mást elveszíteni. Mi más volna a jelentése. A minden pedig éppenséggel ő, amint guggolva bíbelődik a lángokkal, merthogy nedves a fa, ő, ő, ő, míg én kibontom a kötelet, kipróbálom a pengét, és még egyszer az égre pillantok, rendkívül banális, de át hova máshova, és akkor azok a mélyre lógó felhők, ahogy elfedik a mennyboltot.

A tűzön keresztül nézett rám, büszkén: mégis felélesztette a lángokat.

A kései, nagyon kései gyerekek ismerik csak ennek a feltétlen odaadásnak, enne az önfeledt és kétségbeejtő bizalomnak minden mélységét és magasságát, ahogy azután nyújtotta a kezét a kötél alá.

Amikor a máglyára emeltem úgy fogta át a vállam, mint amikor kiskorában kiemeltem a fürdővizéből.

Nem pillantottam körbe, tudtam, ha hamarabb en-

gedem el a tekintetét, mint hogy megtörténnék, aminek meg kell, akkor elrontok mindent, ha tétovázok, ha remélni akarok, ha érzek, akkor végem, örökre végem, és neki is.

Nem vettem észre a tisztás körül álló, döbrent férfiakat.

Lihegve a kaptatótól.

Az angyalt ők riasztották el a maguk bambaságával. Meg a kost.

Meg az Istent.

Letepertek, mintha éppenséggel rájuk lett volna szükségem ahhoz, hogy a földre zuhanjak, moccsatlanul.

Milyen enyhe, milyen vigasztaló volt is az ő erejük, kötelük, lökdösésük.

Valamit kérdeztek, nem értettem.

Ha értettem volna is, ugyan, minek.

Hallgattam.

Azóta. Végig.

Hogyan is lenne ebből bármi magyarázható. Vagy érthető.

Inkább akkor már értsék azzal a döbbenettel, undorral, lassan és mélyen érlelődő gyűlölettel, amivel itt maguk. Ami kinézett belőlük, a bamba hősiességükből, majd erőltetett jóindulatukból, amivel legalább azt szerették volna hinni, hogy tébolyult vagyok.

A fiú szemét néztem: nem tompult ragyogása.

Ami egyébként az én szemem volt, vitathatatlanul az enyém.

De a fénye áthatóbbá vált. Hiszen az a pillanat, ke-

zével a nyakam körül, az akkor belőle is öregembert csinált.

Ahogy azután elengedett, elfordult: ne lássa, amint idős apját a földre teperik az ő megmentői. Egykorúak lettünk. Ugyanabban az autóban hoztak le a hegyről. Ezerötszáz Lada volt, erre is emlékszem, mint a hófoltokra.

Azután kérdések is voltak, persze, rengeteg kérdés, de hát hogyan is lehetne bármit elmondani. Nem lehet. Hallgattam.

Visszanéztem a hegyre: az Araráton ekkor csaptak át a hullámok.

Gyilkos maradtam, ügyetlen, kísérletező, elvetemült kis gyilkos, aki éppen annak az életére tör, aki. *(Elfullad)* Akit Isten megáld, azt ugyanazzal a mozdulattal meg is átkozza, ezt eddig is tudtam.

De hogy ez mit jelent, azt ott kezdtem tanulni.

Hallgattam tehát. Hogy legalább áruló ne legyek, úgymond: a létezés árulója, hogy a csendem fennkölt lehessen.

Hiába.

Gyilkos lehettem, vádlott és hallgatag, legfeljebb bolond.

A világ számára, legalábbis.

De már nem volt más, csak világ.

Nincs miről hallgatnom többé. De mégse engem sirassanak. A fiamat se sirassák.

Magukat, kérem.

A Új Színház, a TV2 és a Magyar Rádió közös drámapályázatán díjazott alkotás.

prima véra

Ásó, kapa, nagyharang - Építkezési állványzatok - avagy Vigyázat, dől a fal!

*Szeretettel ajánlom ezt a művet
Nagy Andrásnak, aki akaratán és tudtán kívüül
járult hozzá a megszületéséhez*

Kis szoba belseje. Jobbra ágy, tükör, szekrény, tűzhely; mind egyszínű, zöld. A padló szintén. Balra lépcső. A lépcsőn léptek közelednek, belép a szobába a Nő. Átsétál a színen. Táskáját ledobja egy székre, majd háttal a közönségnek leül az ágyra. Lassan lehúzza a kabátját, lerúgja a cipőjét. Feltűzött haját leengedi. A lépcsőn megérkezik a Férfi. Leül az asztal mellé, az egyik székre. Zakója zsebéből öngyújtót vesz elő, egyik kezével babrál vele, elteszi. Karóráját leveszi a csuklójáról, és az asztalra dobja

FÉRFI (feláll az asztaltól, hirtelen) Kellene ide egy...
(Elakad)

Nő (érdektelenül) Mire gondolsz?

F Egy akvárium.

N Egy akvárium? Halakkal
meg növényekkel.

N Növényekkel? F

Vízinnövényekkel.

N Minek ide még több élőlény? Nem vagyunk elég mi
meg az egerek, meg a csótányok?

A szín elsötétül. A színpad előterében hatalmas, kivilágított akvárium halad át lassan, tenyéryei, csillogó testű halakkal. Balra eltűnik, a színpad újra kivilágosodik

N Minek ide még több élőlény? Nem vagyunk elég mi
meg az egerek, meg a csótányok?

A színpadon kívülről nyugtalanító motozás, neszező zaj hallatszik. Két oldalról, hátulról és előlről egerek és csótányok lepik el a színpadot. Felmásznak a Nőre és a Férfira is, akik mozdulatlanul ülnek a helyükön. Egy percig az állatok nyüzsgő tengere borítja el a színpadot, majd két oldalról méregfelhő gomolyog elő. Az állatok néhány rúgás után felfordulnak. Két overallos férfi jön be, és műanyag zacskóba szedi a dögöket. Amikor mindent eltakarítottak, lemennek a színpadról ott, ahol jöttek.

F Igen, az egerek.

N A csótányok.

F És mi.

N (vidáman) Éhes vagyok. Megyek és veszek valamit.
(Elindul a lépcső felé)

F (mosolyogva) Ne menj el. (Karjával átöleli a nő csípőjét) Inkább meszeljünk.

N Mais?

F Ma is.

N Milyen színre? F

(rejtelmesen) Fehérre.

N (meglepetten) Fehérre?

F Kérlek...

N Te bolond. (Összeborzolja a Férfi haját, kibontakozik az ölelésből, és a szekrényhez megy. Kinyitja az ajtót, bedugja a fejét a szekrénybe, matat) Fehér nincs.

F Akkor legalább sárgát.

N Az van. (Két vödört, festéket, ecsetet, pemzlit vesz elő.)

Az egészet előrehozza, leül az ágy szélére, és a festékesdoboz tartalmát beleönti az egyik vödörbe.

Fogja a vödört, és a vízcsaphoz megy, megnyitja
Nincs víz.

F Akkor ma nem hígítunk.

N De így nem lesz elég.

F Nem baj, a másik felét úgyis más színűre szerettem volna.

N (elindul a vödörrel a bal oldali fal felé) Hozd az ecseteket!

A Férfi felkel a székről, felszedi az ecseteket meg az üres vödört a földről, és a Nő után viszi

(Megáll a fal előtt) Hol akarod kezdeni?

F Te ott (A szemközti falra mutat), én meg itt.

A Nő belemártja a hengert a festékbe, és a csöpögő hengerrel a jobb oldali falhoz megy. Miközben áthalad a szobán, a festék végigfolyik a padlón, a székeken, az asztalon, mindenben, ami az újába kerül. A Férfi is belemártja hengerét a festékbe. Akkurátus mozdulatokkal festeni kezdenek. Jó ideig csendben dolgoznak. A Nő a vízcsaphoz érve azt is bemázolja. Amikor elfogy a festék, ismét átmegy a szobán, megmártja a hengert, át-megy a szobán stb., stb., lásd mint fent. A Férfi egy pillanatra abbahagyja a munkát, megfordul, kezében a csöpögő hengerrel elégedetten nézi, amit a Nő csinál

A tükröt se felejtse el, drágám!

N Persze, édesem!

Egymásra mosolyognak. Mindkettő visszatér a munkájához. Kis idő múlva a Férfi megáll. A falnak fordulva zavartan forgatja a kezében a mázólhengert, tanácstalanul topog, mintha mondani akarna valamit

F (tétovázva) Ne haragudj, hogy figyelmeztettelek.

N (tovább dolgozik: a tükör lapját festi széles mozdulatokkal) Semmi baj, szívem.

F (mint fent) Néha olyan... valahogy... (Hirtelen sírva fakad, a nedves falnak dőlve zokog)

N (megfordul, eldobja a hengert) Édesem, mi baj van? Mi történt? (Átkarolja a Férfi vállát, elhúzza a faltól) Na, gyere szépen. Ül ide le. (Az asztalhoz vezet, leülteti) Dobd ezt el. (Kiveszi a kezéből a hengert) Fáradt vagy. Kérsz valamit inni? (Felkap egy poharat, a vízcsaphoz szalad vele, alátartja, megnyitja a csapot) Nincs víz. Na, várj csak. (A szekrényhez fut, kotorász) Ez majd segít. (Előhúzza egy üveget, megfordul)

A Férfi az asztalon fekszik, lába, keze lelóg. A másik kezével egy kenyérvágó kést tart maga fölé

Mit csinálsz? Ezt nem szabad. (Kiveszi a kést a kezéből, és a poharat teszi a helyébe) Fogd ezt! Így ni!

A Férfi mereven felnyújtott kezében tartja a poharat, a Nő nem éri el. Odahúzza egy széket, feláll rá, az üvegből tölt a pohárba

Idd meg szépen! (A Férfi szájához erőlteti a poharat) Úgy. Jól van. Ugye most már jobban vagy? Na és most gyere le innen! (Lesegíti a Férfit az asztalról a székre) Miért akartál ilyen butaságot csinálni? (Átöleli)

A Férfi, homlokán az alaktalan festékfolttal, kifejezéstelen szemmel bámul a semmibe

Hiszen tudod, hogy szeretlek... Kérsz valamit enni? Biztosan éhes vagy. (A szekrényhez megy, rövid kotorászás után jókora nejlonzacskót húz elő. Benne szürkésrózsaszín fagyott húsdarabok) Ezt mind megsütjük, jó lesz? Csak meg kell várni, amíg kiolvad.

F (magához tér) Ne, nem kell. Már minden jól van. Menjünk vissza dolgozni. (Feláll, el akar indulni a fal felé)

N (visszatartja) Ne, kérlek, ne menj. Nem tesz jót neked. Agyonhajszolod magad. Legalább pihenj még egy kicsit.

F (kiszabadítja magát) Nem... ne... nincs erre szükség. (Bizonytalan léptekkel a falhoz megy, megmártja a hengert, mázolni kezd)

A Nő szomorúan nézi

(Ingerülten megfordul) Nagyon kérlek...

A Nő szó nélkül feláll, és lesújtottan a másik falhoz kullog. Felveszi a hengert, lassan elkezd festeni. Némán dolgoznak, amíg el nem fogy a festék. A vödör fölött állnak, belebámulva

Elfogyott a festék.

N Igen. (Csak most veszi észre a festékfoltot a Férfi homlokán) Olyan lett az arcod.

F (hirtelen felemeli a kezét, hogy letörölje, eközben a kezében lévő ecsetet véletlenül végighúzza a Nő arcán, nézi) A tiéd is.

Szünet. Elgondolkozva nézik egymás foltjait

Várj csak! Eszembe jutott valami. (Nagy műgonddal mázolni kezdi a Nő arcát, amikor az ecsetről elfogyott a festék, a vödörhöz megy) Ühüm, még van valamennyi. (Letérdel, és az ecsettel kitörölgeti a vödört)

N A szekrényben is van még.

F (ellágyulva) Milyen kedves vagy.

A Nő a szekrényhez megy, kivesz egy újabb doboz sárga festéket, a vödörhöz megy, és magasról belezuttantja. Majd ismét odaáll a Férfi elé. A Férfi megmártja az ecsetet, és tetőtől talpig sárgára festi a Nőt előlről. Amikor elkészült, eldobja az ecsetet

(Nagyot sóhajt) Most te jössz.

N (a saját falához megy, felveszi a mázólhengert, belemártja a vödörbe, a Férfi elé áll vele) Hunyd be a szemed. (Befesti előlről) Kész.

F Jó. (Rámosolyog) Főznél egy kávé?

N (visszamosolyog) Persze, drágám.

Nyájas derű terül el az arcukon. A Férfi derűsen leül az asztalhoz, a Nő derűsen a tűzhelyhez megy, kávé főz

F Azt hiszem, mi igazán élünk, te nem gondolod?

N Én is így gondolom, édesem.

F Az élet pofonegyszerű.

N Igen, az élet pofonegyszerű. (Eléteszi a kávé) F (a kávéját kortyolja) Ahogy így beszélgetünk az életről...

Nagyszerű. Igazán nagyszerű.

N (az ölébe ül) Én is azt hiszem, drágám.

F Mit gondolsz Istenről?

N Nem tudom.

F Nagyszerű. Igazán nagyszerű. (Rövid szünet után)

Ahogy itt ülünk és beszélgetünk... boldog vagyok.

N Én is az vagyok, szerelmem.

Szünet. Egymáshoz simulva mosolyognak

Drágám! Gyereket várok.

Sötétség. Hatalmas forgó, zenélő gyerekjáték ereszkedik le fönről: körben kötelekről óriási, rózsaszín plüssállatok lógnak alá, mint a Vidámparkban, a körhintán

(Felpattan az egyik plüssállatra) Ó, milyen csodálatos! Gyere! Repüljünk!

F (felugrik a Nő után az egyik plüssfigurára) Megyek. N Gyere hozzám, édes! Fogd meg a kezem! Emlékszel? F (vadul sarkantyúzza a játékkállatot) Jövök már, szívem. Várj! Mire?

N (a játék egyre gyorsabban forog, a zene is felgyorsul, kacagva) Elfújja a szoknyámat a szél! (Szemét le-hunyva arcát a szélbe tartja) Érzed a szelet?

F *(Őrjöngve rugdossa a játékalapot)* Érzem. Várj!

N *(hívogatóan, karját a Férfi felé nyújtja)* Gyere!
Gyere már! Siess! Mire vársz?

F Megyek. *(Elveszti az egyensúlyát, leesik)*

A játék sebesen forogva gyorsan emelkedni kezd

N Ó, hogy repülök! Szédülök! Elvesztem a fejem! Hahó!
Hol vagy?

Az alkotmány a Nővel együtt eltűnik fönt

F *(fölfelé kiabál)* Kicsikém! Életem! Csillagom! Kis bogaram! Cicuskám! Virágom! Énekesmadaram!

Kalitka ereszkedik le fentről. Belül, a madárhintán csücsül a Nő, a fején strasszkövekkel sűrűn kirakott, tollas cirkuszi fejdísz és hatalmas csőr

N *(izgatottan)* Na, mit szólsz? Szép vagyok? *(A fejdísz igazgatja)*

F *(kinyitja a kalitka ajtaját, és lesegíti a madárhintáról)* Gyönyörű vagy!

A kalitka felemelkedik, eltűnik fent. A Nő ide-oda illegeti magát, a Férfi elragadtatva követi

N Egészen újjászülettem. *(A Férfihez, lelkenedezve)* Úgy érzem, újjászülettem!

F Gyönyörű vagy! *(Karjába kapja)* Lélegzetelállító! *(Megcsókolja)* Lenyűgöző! *(Megcsókolja, közben előrejön vele a nézőtér felé)* Hihetetlen! *(Csók)* Óriási! *(Csók)* Fenomenális! *(Csók)*

N Bármit megtennék érted.

F Szeretném, ha repülnél nekem.

N Számolj háromig.

F Egy, kettő... három. *(Bedobja a zenekari árokba)*

Megfordul, zsebre dugott kézzel hátrasétál. Közben a színpad fokozatosan kivilágosodik: egy pad válik láthatóvá, mellette fa, a háttérben kizöldült látóhatár, tiszta nyári égbolt. Madárdal. A Férfi leül a padra, háttal a közönségnek, kényelmesen elterpeszkedik. A madárfüttyre figyel. Utánozni kezdi a madarat, az felel neki. Jó öt percig így: a Férfi füttyül, a madár ráfelel. A Nő közben felbukkan az árokban, megtépzott fejdíszre félrecsúszott, a csőr törötten lóg a nyakában, a homlokára egy téglavirág tapadva, kimászik az árokból. A Férfi észreveszi, abbahagyja a füttyülést, a madárfütty elhallgat, a háttérdíszlet sötétbe borul

(Aggódva odasiet) Drágám! Mi történt veled?

N Nem tudom. Repültem, repültem... aztán hirtelen valami hatalmas, sötét fal közeledett felém... behunytam a szemem.

F Na, gyere, támaszkodj rám.

A háttér újra kivilágosodik: ismét a szobában vagyunk (Az asztalhoz vezet, leülteti) Ül le ide. Hiszen

neked vérzik a fejed!

N *(odakap, a véres kezét nézi)* Tényleg.

F Keresek valamit. *(A szekrényhez megy, matat, vattával, alkohollal, kötszerrel tér vissza. Leveszi a Nő fejről a téglát)* Ez bizony csúnya. Lehet, hogy össze kell varrni. *(Alkohollal törölgeti a Nő fejét, majd ragtapaszt rak rá)* Kérsz valamit inni? *(A szekrényből poharakat vesz elő, az asztalra teszi, leül, az alkoholosüvegből tölt magának, iszik, vívódva)* Tudod, gondolkoztam a dolgon. Lehet, hogy az élet... az élet mégsem olyan egyszerű.

N Nem?

F Mit gondolsz Istenről?

N Nem tudom.

F Ó.

Hallgatnak. A Férfi feláll, fogja az üveget és a poharakat, visszateszi a szekrénybe. El húz egy fejszét, tűnődve forgatja. Valami átsuhan az agyán. Lopva hátranéz, hogy a Nő figyel-e. Az nem néz oda, mereven bámul maga elé. A Férfi a fejszével a háta mögé lopózik. Felemeli a fejszét, hogy lesújtson. Tétovázik. Ebben a pillanatban leesik a fejsze feje, és hangos csattanással földet ér a Nő mögött. A Nő hátrafordul: a Férfi a fejszényelet magasba tartva áll mögötte

N Mi bajod?

F *(a nyéllal a hátát vakarássza)* Semmi.

N *(kést vesz elő a szekrényből, le eszi az asztalra)* Vágd fel, kérlek, a halat, már biztosan kiolvadt. *(Újra a szekrényhez megy, ezúttal egy ásatag gramofonnal bukkan elő, az ágyra teszi, eléje ül, felhúzza, lemezt tesz rá)*

A Férfi kibontja a húst a zacskóból, vagdosni kezdi. A szeméhez emeli a kést, célozgat, mintha a Nő hátába akarná dobni. Egyszerre felordít a gramofon. Sístergő, nyekergő zene. A Férfi leereszti a kést

(Lelkesen) Nem táncolunk? *(Felállnak a tánchoz, szimatol)* Halszagod van.

F *(szimatol)* Neked meg kanáriszagod.

Elindulnak. Néhányszor körbefordulnak a színpadon. A zenekari árokhoz érve a Férfi megdönti a Nőt - kis híján beledönti az árokba -, aztán visszarángatja. Mindez nagyon gyorsan történik, ahogyan a tánc is inkább fűrgő szaladgálásra emlékeztet. Még párszor körbevágatják a szobát, aztán a Férfi kifulladásra székre dobja magát, a Nő pedig a gramofon mellé, az ágyra. Lihegnek. A gramofon tovább üvölt. Hamarosan lejár, és már csak a recsegés hallatszik. Két bő perc telik el így

N *(az egyenletesen sárgára festett tükörben nézi magát)*

Rosszul nézek ki. *(A fejdíszét igazgatja, amely azonban minduntalan lekonyul)* Az arcbőröm... *(Gyászosan)* Öregszem.

F *(tovább trancsírozza a halat, kedvesen)* Butaságokat

beszélsz, szívem. Nekem mindig te leszel a legszebb.

N *(nem figyel oda, oldalt fordul a tükör előtt)* Rettenetesen meghíztam.

A hasa egykettőre tekintélyes méretűre fúvódik fel, aztán vidám csattanással kipukkad. Megérkezik a trónörökös is: felülről dobják le. A két esemény másod-percnyi késés nélkül követi egymást

Ó, fiú! *(Felveszi a földről, leül vele az ágyra, ringatja)* F *(melléje ül, átöleli a vállát)* Drágám! Boldog vagyok.

Egymásra mosolyognak

N *(szája elé teszi az ujját)* Elaludt. Lefektetem.

Balról kerekéken gördülő rácsos gyerekágyat löknek be. Csörömpölve gurul a színpad közepéig

Csss! Csss!

Odasétálnak a gyerekágyhoz, a Nő beleteszi a csecsemőt, egy másodpercig boldogan nézik

Csss!

Nekiveselkednek, lendületből kigurítják a színről. Csörömpölve eltűnik jobbra

Milyen igazad volt, hogy fessünk ki mindent sárgára! Sokkal barátságosabb így! *(Összecsapja a kezét)* Ó, hiszen a padlót kifelejtettük! *(A vödörhöz szalad, felkapja a hengert, sebesen festeni kezdi a padlót)* Milyen nap van ma?

F Talán szombat.

N Szombat? Hiszen akkor holnap jönnek a vendégek! F Édesem, évek óta nem jártak nálunk vendégek.

N Igazad van. *(Eldobja a hengert)* ... A jövő hétre feltétlenül meghívok néhányat. *(Felveszi a hengert, tovább fest)* Mit csinál a gyerek?

F A leckéjét írja.

N Még mindig? Milyen szorgalmas! Nagyszerű ez a fiú! F Megmondtam neki, hogy jövőre nem fizetem tovább a kosárlabdaórákat, ha nem javítja ki a közepesét angolból.

N Túl szigorú vagy hozzá. Mindig csak morogni hall téged az a gyerek.

F Szívecsém, a fegyelmet nem lehet elég korán megtanulni. Mi lett volna belőlem fegyelem nélkül? Állj! *(A falon levő sárga festés vonalában megállítja a Nőt)*

N Te mindenre figyelsz, drágám. *(A vonalig befesti a padlót)* Ül át egy kicsit a másik székre.

A Férfi feláll, leteszi a kést meg a haldarabot, ami a kezében volt, és átül az asztal jobb oldalára. A Nő a vonalig sárgára festi a szék egyik felét

F *(cigaretára gyújt)* Mi lesz ma ebédre?

N *(befejtette a szoba egyik oldalát, most a másikat festi)*

Hal.

F *(elmerengve)* Nem is tudom már, mikor ettem utoljára halat.

N Tegnapelőtt.

F *(idegesen)* Miért kell mindig halat ennünk? Mi vagyunk mi, eszkimók?

N Kérlek, majd ha többet keresel, telik másra is. Amit kapsz, azt is elfüstölöd meg elszórod, mielőtt haza-érnél vele.

F Ne kezdjük ezt újra.

N Nem én kezdtem, édesem.

F Ne veszekedjünk.

N Én nem veszekszek, édes.

F Legyen ez egy szép, nyugodt, békés hétvége. N

Ahogy akarsz, drágám.

F Mint régen.

N Mint régen.

Egymásra mosolyognak. Szünet. A Nő tovább festi a padlót

Ülj át a másik székre, már megszáradt.

A Férfi átül az asztal bal oldalára. Felveszi a kést, folytatja a hal vagdalását. A Nő a sárga festés vonaláig befesti a széket, majd tovább festi a padlót a színpad előterében. A Férfi a szeméhez emeli a kést, célozgat, mintha a Nőt akarná eltalálni. A Nő befejezi a festést: a szoba közepén széles zöld sáv húzódik, végig a falon, az asztalon, a székeken, a padlón, egyébként minden élénksárgán virít. A Nő megfordul, a Férfi leereszti a kést

Kész. *(A vödört, hengert bedobálja a szekrénybe)* Mi lesz ma ebédre?

F Hal.

N Már megint hal? Mi vagyunk mi, eszkimók? F Kérlek, ha majd többet keresek, telik másra is. Nincs

az a pénz, amit el ne szórnál, alig érek haza vele.

N Nagyon kérlek, ne kezdjük ezt újra.

F Nem én kezdtem, szívem.

N Ne veszekedjünk.

F Én nem veszekszek, csillagom.

N Legyen ez egy szép, nyugodt, békés hétvége. F

Ahogy akarsz, életem.

N Ahogy régen.

F Ahogy régen.

Ellenségesen méregetik egymást. A Nő felpattan a szék-ről, ingerülten fel-alá járkál. A következő párbeszéd a puskaropogás ritmusában zajlik le

N Mi van a gyerekekkel?

F A leckéjét írja.

N Még mindig? Nagyszerű ez a fiú!

F Közöltem veled, hogy...

N *(közbevág)* Túl szigorú vagy veled. Folyton csak a morgásodat kell hallgatnia szegény gyerekeknek. F *(felemelkedik a székről, két tenyerével az asztalra tá-*

maszkodva előrehajol, nyomatékosan) Szívecském, amit te folytonos morgásnak nevezel, azt én fegyelemre szoktatásnak hívom. Tudod te, mi lett volna belőlem fegyelem nélkül?

N *(tenyerével betapasztja a fülét)* Nem! Állj! *(A szekrényhez szalad, beugrik)*

A Férfi visszaereszkedik a székre, ismét belemerül a hal trancsírozásába

(A lépcsőn át belép a szobába, a haja felkötve, kalapot, kesztyűt, sálát visel) Szia, drágám! Haza-jöttem. *(A Férfihez lép, hitvesi csókot váltanak)* Nahát! *(Ámulva néz körül)* Kifestetted a lakást? Ez gyönyörű!

F Gondoltam, megleplek valamivel. A zöldet már úgyis untuk.

N Csodálatos vagy. Ez a sárga szín! Remek! Olyan eredeti! De miért nem festetted be ezt a részt is? *(A zölden maradt sávra mutat)*

F Elfogyott a festék.

N De ez így nem maradhat! Holnapra vendégeket hívtam, hiszen tudod! Valamit csinálni kell vele! Gyorsan levetkőzőm, és befestjük fehérre.

F Miért éppen fehérre?

N Gyerünk drágám, vedd elő a festéket. *(Ledobálja magáról a kalapot, kesztyűt, sálát)*

F *(kelleetlenül feltápáskodik, a szekrényhez megy, belenéz)* Fehér nincs.

N Hogyhogy nincs?

F Egyszerűen nincs. Nézd meg magad!

N Akkor mi van?

F Zöld.

N Csak zöld?

F Csak zöld.

N Zöld?! De hát annak nincs semmi értelme!

F Nincs.

N De hogy így maradjon! Lehetetlen!

F Bele kell nyugodnod, drágám.

N *(Ieroskad a székre)* Igen, egyelőre nem tehetünk mást... Tulajdonképpen így sokkal eredetibb, nem? F Igen, sokkal eredetibb. *(Visszaül a hal mellé, folytatja a munkát)*

N Hal lesz? Végre!

Szünet. A Férfi darabol, a Nő láthatólag idegesen feszeng a székén. Végül nem bírja tovább, felpattan

Tudod mit gondoltam, drágám?

F Valamit a zöld helyett?

N Nem. Valamit a zölddel. Figyelj! *(A szekrényhez fut, festéket, ecsetet vesz elő, megmártja a festékben, odamegy vele a Férfihez)* Ül egyenesen, kérlek. *(A zöld festés vonaláig zöldre festi a Férfi egyik felét)* Kész. F

Hm.

N Most te jössz. *(Leül a jobb oldali székre)*

A Férfi elveszi a festéket meg az ecsetet, és hasonló módon zöldre festi a Nő egyik felét

Jó.

A Férfi visszaül a székre. Üresen bámulnak maguk elé. Egy teljes perc telik el

(Átnyúl az asztal felett, felvesz egy haldarabot) Hal. F Hal.

Fürkészően nézik egymást

N Talán még nem száradt meg a festék.

F *(megtapogatja magát)* Rajtam még nedves.

N Megtennéd...?

F Hát persze, kedvesem. *(Felvesz két haldarabot, és megpróbálja a Nőre tapasztani, de nem ragad meg)* Nem marad fenn.

N Nem szárad elég gyorsan a festék.

F Körülnézek, hátha van valami. *(A szekrényben turkál)* Ez jó lesz.

N Mi az?

F Enyv.

N Vajon hogy került ide?

F *(a haldarabokat az enyvbe mártva egyenként a Nőre aggatja)* Na, ezeket aztán többet nem lehet innen leszedni.

N De akkor mit fogunk enni?

F Talán mégis. *(Egy korábban felrakott haldarabot feszeget, nem jön le)* Nem. *(Elereszt)* Nincs más lehetőség, hagynunk kell ebédre is.

N Úgy tűnik.

F *(befejezi a Nőt: a zöld fele szépen tele van ragasztgatva hallal)* Jó. Most én. *(Leül a bal székre)* Ne felejsd el hagyni belőle.

N Ne aggódj. *(Hasonló mód kidekorálja a Férfit)* Ül nyugodtan. Nem lesz jó, ha folyton mozogsz. F Kész vagy már?

N Rögtön. *(Felrakja az utolsó darabokat)* Így ni. *(Visszaül a helyére)*

F *(az asztalt nézi)* Nem maradt.

N Nem baj.

F *(kinyújtózik)* Összehasonlíthatatlanul jobban érzem magam.

N *(felvidámulva)* Én is.

Üres tekintettel néznek maguk elé. A Férfi testéről lassan leválik egy halfej

Leesett egy halfej.

F Ja. Igen. *(Felveszi, visszatapasztja)* Köszönöm.

Mozdulatlanná dermedve ülnek

És lehull a jótékony FÜGGÖNY (Még nincs) VÉGE

Nohát

Minden azzal kezdődött, hogy tavaly márciusban megvettem a SZÍNHÁZAT, hátulról előrefelé haladva akurátusan végigböngészttem. Aztán kezembe vettem a mellékletet, és elolvastam benne Filo Vera *Kereső* című drámáját (alcíme: „*Szintek*”). Aztán átolvastam Nagy Andrásnak a darab mellé írt ajánlását is. Előlről hátrafelé haladva. Ezen a ponton ellenállhatatlan késztetést éreztem, hogy papírra vessem olvasás közben támadt gondolataimat. Van ilyen. Így született ez a darab. Ízlés szerint, előlről hátra vagy visszafelé is olvasható.

Szívélyes üdvözlettel:
Andó Gabriella
Szeged, JATE

Kiadó: Színház Alapítvány. Felelős kiadó: Koltai Tamás
Készült a REPPROFLEX nyomdában, Pécs